फिट्सूत्रेषु १मापदे केचित् शब्दा अन्तोदात्ताः दर्शिता यथा। "फिषोऽन्तउदात्तः"१। प्रातिपदिकं फिट् तस्यान्त-उदात्तः स्यात्। उच्चैः। "पाटलापालङ्काम्बासागरार्था नाम्" २। एदर्थानामन्तउदात्तः। पाटला फलेरुहा सुरूपा पाकलेति पर्य्यायाः। लघावन्त इति प्राप्तः। पालङ्कोव्याधिघातआरेवतआरग्वध इति पर्य्यायाः। अम्बार्थः माता। उनर्वनन्तानामाद्युदात्ते प्राप्ते। सागरः। समुद्रः। "गेहार्थानामस्त्रियाम्"३। गेहम्। नब्विषय-स्येति प्राप्ते। अस्त्रियां किम् शाला आद्युदात्तोऽयम् इहैव पर्य्युदासाज्ज्ञापकात्। "गुदस्य च" ४। अन्त-उदात्तःस्यान्नतु स्त्रियाम्। गुदम्। अस्त्रियां किम् "आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यः"। खाङ्गशिटामदन्तानामित्यन्तरङ्ग-माद्युदात्तत्वम् ततष्टाप्। "ध्यपूर्व्वस्य स्त्रीविषयस्य"५। धकारयकारपूर्वोयोऽन्त्योऽच् स उदात्तः। अन्तर्धा। स्त्रीविषयवर्णेति प्राप्ते। छाया। माया। जाया। यान्तस्यान्त्यात् पूर्व्वमित्याद्युदात्तत्वे प्राप्ते। स्त्रीति किम् बाह्यम् यञन्तत्वादाद्युदात्तम्। विषयग्रहणं किम् इभ्या। क्षत्रिया। यतोऽनाव इत्याद्युदात्तइभ्यशब्दः। क्षत्रियशब्दस्तु यान्तस्यान्त्यात्पूर्व्वमिति मध्योदात्तः। "खान्तस्याश्मादेः"६। नखम्। उखा। सुखम्। दुःखम्। नखस्य खाङ्गशिटामित्याद्युदात्ते प्राप्ते। उखा नाम भाण्डविशेषस्तस्य कृत्रिमत्वात् खय्युवर्णं कृत्रिमाख्या चेदि-त्युवर्णस्योदात्तत्वे प्राप्ते। अश्मादेः किम् शिखा। मुखम्। मुखस्य खाङ्गशिटामिति नब्विषयस्येति वा आ-द्युदात्तत्वम्। शिखायास्तु शीङः खो निद्ध्रस्वश्चेति उणादिषु नित्त्वोक्तेः अन्तरङ्गत्वाट्टापः प्रागेव खाङ्गशिटा-मिति वा बोध्यम्। "बहिष्ठसंवत्सरतिशत्यान्तानाम्"७। एषामन्त उदात्तः स्यात्। अतिशयेन बहुलो बंहिष्ठः। नित्त्वादाद्युदात्ते प्राप्ते। "बंहिष्ठैरश्वैः सुवृता रथेन"। "यद्बंहिष्ठन्नाति विधे" इत्यादौ व्यत्ययादाद्युदात्तः। संवत्सरः। अव्ययपूर्व्वपदप्रकृतिस्वरोऽत्र बाध्यते इत्याहुः। सप्ततिः। अशीतिः। लघावन्त इति प्राप्ते। चत्वारिंशत्। इहापि प्राग्वत्। अभ्युत्था। "नावभृथस्य" ८। अव्ययपूर्वपदप्रकृतिस्वरोऽत्र बाध्यते इत्याहुः। थाथादि-सूत्रेण गतार्थमेतत्। "दक्षिणस्य साधौ" ९। अन्त उदात्तः स्यात्। साधुवाचित्वाभावे तु व्यवस्थायां सर्वनाम-तया खाङ्गशिटामित्याद्युदात्तः। अर्थान्तरे तु लघावन्त इति गुरुरुदात्तः। दक्षिणः सरलोदारपरच्छन्दानु-वर्त्तिष्विति कोशः। "स्वाङ्गाख्यायामादिर्वा"१०। इह दक्षिणस्याद्यन्तावुदात्तौ। दक्षिणो बाहुः आख्याग्रहणं किम्। प्रत्यङ्मुखमासीनस्य वामपाणिर्दक्षिणो भवति। "छन्दसि च" ११। अस्वाङ्गार्थमिदम्। दक्षिणः। इह पर्य्यायेणाद्यन्तावुदात्तौ। "कृष्णस्यामृगाख्या चेत्" १२। अन्तउदात्तः। वर्णानान्तणेत्याद्युदात्ते प्राप्ते अन्तोदा-त्तो विधीयते। कृष्णानां व्रीहीणाम्। "कृष्णो नो नाव वृषभः"। मृगाख्यायान्तु "कृष्णो रात्र्यौ"। "वा नामधे-यस्य"१३। "कृष्णस्येत्येव। "अयं वा कृष्णोऽश्विना"। कृष्ण-ऋषिः। "शुक्लगौरयोरादिः"१४। नित्यमुदात्तः स्यादित्येके। वेत्यनुवर्त्ततइति तु युक्तम्। "सरो गौरा यथापि वेत्यत्रा-न्तोदात्तदर्शनात्"। "अङ्गुष्ठोदकवकवशानां छन्दस्यन्तः"१५। अङ्गुष्ठस्य स्वाङ्गानामकुर्व्वादीनामिति द्वितीयस्योदात्तत्वे प्राप्तेऽन्तोदात्तार्थ आरम्भः। वशाग्रहणं नियमार्थं छन्दस्येवेति। तेन लोके आद्युदात्ततेत्याहुः। "पृष्ठस्य च"१६। छन्दस्यन्तउदात्तः स्यात् भाषायाम् वा। पृष्ठम्। "अर्ज्जुनस्य तृणाख्या चेत्"१७। उनर्वन्नन्तानामित्या-द्युदात्तस्यापवादः। "अर्य्यस्य स्वाम्याख्या चेत्" १८। यान्तस्यान्त्यात् पूर्व्वमिति यतोऽनाव इति वाद्युदात्ते प्राप्ते वचनम्। "आशाया अदिगाख्या चेत्"१९। दिगा-ख्याव्यावृत्त्यर्थमिदम्। अतएव ज्ञापकाद्दिक्पर्य्यायस्याद्युदा त्तता। "इन्द्र आशाभ्यस्परि"। "नक्षत्राणामाब्विषया-णाम्"२०। अन्तउदात्तः स्यात्। अश्लेषाऽनुराधादीनां लघावन्त इति प्राप्ते। ज्येष्ठाश्रविष्ठाधनिष्ठानामिष्ठन्न-न्तत्वेनाद्युदात्ते प्राप्ते वचनम् "न कुपूर्वः कृत्तिकाख्या चेत्" २१। अन्तउदात्ता न। कृत्तिका नक्षत्रम्। केचित्तु कुपूर्वो य आप् तद्विषयाणामिति व्याख्याय आर्य्यिका बहुलिका इत्यत्राप्यन्तोदात्तो नेत्याहुः। "घृतादी-नाञ्च" २२। "घृतं मिमिक्षे" आकृतिगणः। "ज्येष्ठ-कनिष्ठयोर्वयसि" उदात्तः स्यात्। "ज्येष्ठ आह चमसा"। "कनिष्ठ आह चतुरः"। वयसि किम् ज्येष्ठः श्रेष्ठः, कनिष्ठोऽल्पिष्ठः। इह नित्त्वादाद्युदात्त एव। "विल्वतिष्ययोः स्वरितो वा" २४। अनयो-रन्तः स्वरितो वा स्यात्। पक्षे उदात्तः। सि० कौ०। फिट्सूत्रे ३पादे येषां द्वितीयाद्यचामुदात्तताऽभिहिता तत् प्रदर्श्यते "अथ द्वितीयं प्रागीषात्"१। ईषान्तस्य हला-देरित्यतः प्राक् द्वितीयाधिकारः। "त्र्यषां प्राङ्मकरात्"२। मकरवरुड़ेत्यतः प्राक् त्र्यचामित्यधिकारः। "स्वाङ्गानाम-